

UNIVERSITÉ DE COPENHAGUE

**CAHIERS
DE
L'INSTITUT DU MOYEN-ÂGE GREC ET LATIN**

83

Centre for the Aristotelian Tradition

Saxo Institute

2014

A List of Commentaries on Aristotle's *De anima* III

(c. 1200 – c. 1400)

Ana María Mora-Márquez (FLoV, University of Gothenburg)

The following list includes literal and question commentaries on Aristotle's *De anima* from the 13th and 14th centuries.¹ It does not include commentaries on only books I and/or II, but either commentaries on the whole treatise or on book III. It does not include treatises or questions on the soul that were produced in the faculty of theology either. Regarding the works that have been attributed, the list tries to be exhaustive. Regarding anonymous works, however, although there is an extensive list, I cannot claim it to be exhaustive.

The list is divided into four sections covering the three periods c. 1200–c. 1260; c. 1260–c. 1300 and c. 1300–c. 1400, as well as a list of anonymous commentaries. The three periods roughly correspond to three commentary-traditions, i.e. the tradition of *lectio*-commentaries, expositions and paraphrases from the first half of the 13th century; the tradition of (mostly) question-commentaries from the second half of the

¹ This list intends to be the starting point of a project about the medieval commentary tradition of Aristotle's accounts of abstraction and concept-formation in *De anima* III, which is the reason why it leaves aside commentaries on only books I and/or II, as well as disputed questions in the faculties of theology. This project is part of the research programme *Representation and Reality*, hosted by the University of Gothenburg, funded by the Swedish National Bank and led by Dr. Christina Thomsen Thörnqvist (for more information about the programme, see <http://representationandreality.gu.se>). I would like to express my gratitude to Joël Biard, Iacopo Costa and Sten Ebbesen for their valuable help in the production of this list.

13th century; and the 14th-century tradition. Within each section, the commentaries that are unedited are listed first; thereafter are listed the edited ones, which are marked with *. In both cases I have followed an alphabetic order.

Each entry in sections 1–3 is presented as follows:

Author (date of death, if known): The Latin form of the author's name is used. The author's religious order is also given, when it is known that the author was part of one.

A piece of information about the author's academic activity: An approximate date and place for the author's regency in a faculty of arts is given, when possible. If this one is not available, any other date and/or place that can tell us something about the author's academic activity is given. When there is no information available, this entry is empty.

Title: Usually the one that appears in the catalogues that I used for the production of this list.

Manuscripts and/or edition: When an edition exists, the full reference is given. The manuscripts are presented according to the following format: MS Town, Library Collection Number (century, if known) folia, thus e.g. MS Madrid, BN 1067 (13th) ff. 73r–76v.

List of questions on De anima III: When possible, the list of questions on *De anima* III is given. This is mainly the case in question-commentaries that are edited or that exist in an early modern edition that I could check, but also in some literal commentaries that have sections with questions.

The entries in section 4 – anonymous commentaries – are presented as follows:

City

Library

Manuscript information: Collection Number (century if known) folia.
Title.

Finally, the anonymous commentaries that have been edited are listed under the name of the editor and full references are given, as well as the list of questions on *De anima* III, when available.

For the production of this list, I used the following catalogues and databases:²

Repertoria commentariorum medii aevi in Aristotelem latinorum auspiciis et consilio Societatis Philosophiae Mediaevalis (SIEPM) edita.

P. Glorieux, *La faculté des arts et ses maîtres au XIIIe siècle* (Paris, 1971).

C. Lohr, 'Medieval Latin Aristotle Commentaries', *Traditio* 23–30 (1967–1974).

O. Weijers, *Le travail intellectuel à la faculté des arts de Paris: Textes et maîtres (ca. 1200 – 1500)* (Turnhout, 1996–2012).

ALCUIN: *Infothek der Scholastik*, see http://www-app.uni-regensburg.de/Fakultaeten/PKGG/Philosophie/Gesch_Phil/alcuin/index.php

² I would like to thank Sten Ebessen, who also gave me access to his own inventory of anonymous commentaries.

1. Period c.1200–c. 1260

DA1: Adam Bocfeldius OFM († c. 1278–1294)

MA Oxford c. 1243.

Commentarium in Aristotelis De anima (3 recensions)

DA1a: (Recension I) MSS Bologna, BU 1180 (2344) (13th) ff. 24a–53b; Madrid, BN 1067 (13th) ff. 73r–76v (in marg.); Oxford, BodlL Canon. Misc. 322 (13th) ff. 1a–63d; Corpus Christi Coll. 111 (13th) ff. 252a–294d; Paris, BnF lat. 6319 (13th) ff. 113a–134a.

DA1b: (Recension II) MSS Erfurt, UB CA 2° 318 (13th/14th) ff. 173a–223a (anon.); Kraków, BJag. 726 (CC.VIII.14) (13th) ff. 1r–40v; Madrid, BN 9726 (13th) ff. 82v–sq.; Oxford, Merton Coll. 272 (13th) ff. 1a–22a (anon.); Vaticano, Vat. Urbin. lat. 206 (13th) ff. 259a–299a (anon.); Venezia, BMarc. lat. VI.1 (13th) ff. 130b–161a.

DA1c: (Recension III) MS Berlin, SB lat. qu. 906 (13th) ff. 115a–173b.

DA2: Ps. Robertus Grosseteste

In De anima

MS Oxford, BodlL e Museo 230 (15th) ff. 20r–65v (anon.)

DA3*: Petrus Hispanus Portugalensis († 1277)

MA Siena or Paris before 1245. Not to be identified with Petrus Hispanus the author of the *Summulae logicales*.

Scientia libri de anima

Ed.: Pedro Hispano, *Obras Filosóficas I. Scientia Libri De Anima por Pedro Hispano*, ed. Manuel Alonso S.J. (Madrid, 1941).

DA4*: Ps. Petrus Hispanus*Expositio libri De anima*

Eds.: Pedro Hispano, *Obras Filosóficas 3. Expositio libri "De anima"*, ed. Manuel Alonso S.J. (Madrid, 1952); new edition in preparation by the Richard Rufus Project, where it is attributed to Richard Rufus of Cornwall (see <http://rrp.stanford.edu/works.html>).

List of questions on *De anima* III:

PsPH1. Dubitatur; videtur enim quod et frenetici et melancolici terreantur in imaginando terribilia.

PsPH2. Dubitatur, cum motus omnis magis habeat definiri per terminum ad quem est motus quam per terminum a quo, propter quid dicit phantasiam esse motum a sensu, ut a quo est ille motus.

PsPH3. Dubitatur de differentia virtutis imaginativae ad virtutem sensitivam communem.

PsPH4. Dubitatur de hoc quod dicit intellectum non esse passibilem sicut est sensus.

PsPH5. Dubitatur qualiter teneat haec illatio: Intellectus non habet aliquam formam materiale sive corpoream, ergo est impassibilis.

PsPH6. Dubitatur super hoc quod dicit quod aliter intelligitur magnitudo et etiam aqua quam caro.

PsPH7. De intellectu possibili dubitatur primo qualiter sit in potentia.

PsPH8. Dubitatur de secunda quaestione, scilicet utrum eadem intelligentia creata sit intellectus possibilis et agens secundum esse diversa, scilicet quod secundum quod coniungitur corpori sit intellectus

possibilis, secundum autem quod in se est substantia creata sit intellectus agens.

PsPH9. Item. Dubitatur, si intellectus possibilis in nobis sit continuatus cum imaginatione in recipiendo, sed in pueris non est huiusmodi receptio, ergo pueri non habent intellectum possibilem; ergo sunt non homines.

PsPH10. Dubitatur de intellectu adepto, id est de illo qui fit in intellectu possibili per agens, scilicet utrum sit aliquid ipsius rei, aut eius similitudo sola et nihil ipsius.

PsPH11. Quaeritur igitur, cum ita fuerit quod cum color facit se in medio, aliqua natura transmittitur a colore in medium et a medio in organum, utrum similiter sit in intellectu, scilicet quod aliquid exsistens in organo imaginationis transmittatur in ipsum intellectum et fiat eius forma sive qualitas.

PsPH12. Dubitatur super hoc quod dictum est quod a corde est principium motus.

PsPH13. Dubitatur qualiter anima movere possit corpus localiter.

PsPH14. Quaeritur utrum intellectus appetitivus sive voluntas fuerit eadem virtus cum intellectu practico aut non.

PsPH15. Dubitatur qualiter appetitivus intellectus possit esse principium motivum secundum locum, quia illud quod est movens corpus localiter utitur instrumento corporeo.

PsPH16. Dubitatur sic: Intellectus rectus est; ergo semper dicit de bono quoniam bonum est, etiam bonum apprehensum in ratione boni non potest non appeti et amari. Ergo intellectus sic apprehendens necessario desiderat bonum, ergo appetitus intellectualis non movebit nisi ad bonum, ergo in ratione non erit peccatum.

DA5*: Richardus Rufus Cornubiensis OFM († 1260)

MA Paris 1238.

In librum de Anima (doubtful)

Eds.: Pedro Hispano, *Obras Filosóficas 2. Comentario al “De anima” de Aristóteles*, ed. Manuel Alonso S.J. (Madrid, 1944); attributed to Rufus in the Richard Rufus Project, where a new edition is also in preparation (see <http://rrp.stanford.edu/works.html>).

2. Period c. 1260 – c. 1300**DA6: Adam de Whitby**

Quaestiones in De anima

MS Praha, Kapit. Knihovna M80 (cat. 1437), ff. 42–78.

DA7: Bartholomaeus de Bodekisham

Quaestiones in tres libros De anima

MSS Assisi, BConvento di S. Francesco 290 (14th) ff. 87r–95r (anon.; II only); Cambridge, Peterhouse 192 (14th) ff. 1r–27r.

DA8: Galfridus de Aspala († 1287)

MA Oxford or Paris c. 1262.

Quaestiones super librum De anima

MS Oxford, Merton Coll. 272 (13th) ff. 191ra–236rb (I–II) and 237va–241rb (III)

Ed.: (Books I–II) V. Cizmic, *Doctoral Thesis in Philosophy at the University of Munich* (München, 2010).

DA9: Guillelmus de Falgario OFM († c. 1298)

Toulouse?

Quaestiones in tertium librum De anima

MS Paris, Arsenal 457 (14th) 97ra–105vb.

DA10: Guillelmus de Hennor

c. 1301 student at Merton College, Oxford.

Quaestiones de anima (doubtful)

MS Cambridge, Gonville and Caius Coll. 512/543 (13th) ff. 127–(134).

DA11: Guillelmus de Hothum OP († 1298)

Dr.Th. Paris c. 1275. Possibly identified with Gillelmus Hedonensis.

In III libros De anima

MSS Cambridge, Gonville and Caius Coll. 342 (13th) 197ff.; Oxford,

Corpus Christi Coll. 107 (14th) 148ff.

DA12: Henricus de Renham

Oxford.

De anima

MS London, BM Royal 12.G.II (13th) ff. 316–(355).

DA13: Henricus de la Vyle († 1329)

c. 1284 at Merton College, Oxford.

Quaestiones super III libros De anima

MS Oxford, Magdalen Coll. 63 (15th) ff. 58r–96v.

DA14: Iacobus Pappatikius

Super libros II-III De anima (cf. Nicholaus de Praga)

MS Wien, Dominikanerkloster 240 (13th/14th) ff. 261r–281v (fragm.).

DA15: Iohannes de Tytynsale († c. 1289)

MA Oxford, fellow of Merton College c. 1284/85.

Quaestiones super libros De anima

MSS Oxford, Balliol Coll. 311 (14th) ff. 148r–181v; Oriel Coll. 33 (14th) ff. 164r–183v.

DA16: Simon Magister

Dicta super librum De anima (1304)

MS Leipzig, UB 1359, ff. 44–77v.

DA17: Thomas de Suttona OP († c. 1315)

Oxford, Merton College c. 1263–1274.

Expositio in librum De anima (doubtful)

MSS Berlin, SB lat. qu. 195 (14th/15th) ff. 44r–47v (anon.); Cambridge, Jesus Coll. 72 (15th) ff. 14–41; Oxford, Bodl. Digby 150 (13th) ff. 146r–148v.

DA18: Vitalis de Furno OFM († 1327)

MA Paris c. 1292–1294.

Quaestiones de anima et potentiis eius

MS Roma, S. Isidore 1/15, ff. 35r–95r.

DA19*: Aegidius Romanus OESA († 1316)

MA Paris c. 1266.

Sententia super libro De anima

MSS see C. Lohr, *Traditio* 23 (1967) 332.

Eds.: Pavia 1491; Venezia 1496, 1499, 1500, 1501.

DA20*: Albertus Magnus OP († 1280)*De anima*

Ed.: *Alberti Magni De anima*, ed. C. Stroick (Münster, 1969) (*Opera omnia* 7:1).

Selected questions on *De anima* III:

AM1. (III.2.1) Qui tractatus est qualiter intellectus possibilis est.

AM2. (III.2.2) Qualiter intellectus possibilis sit natura quaedam immixta receptibilis omnium eorum quae sunt.

AM3. (III.2.14) Et est disgressio declarans propter quid intellectus est separatus et immixtus.

AM4. (III.2.15) Quo probatur quod intellectus non est mixtus corpori per hoc quod sua passibilitas non est similis passibilitati sensus.

AM5. (III.2.17) Qualiter intellectus est subiectum receptionis et non transmutationis, et qualiter intelligit se.

AM6. (III.2.18) De natura intellectus agentis et qualiter anima est composita.

AM7. (III.3.6) Qualiter intelliguntur divina quae sunt separata: in quo est disgressio declarans hoc quod dixit Alexander et improbationem eiusdem erroris.

AM8. (III.3.11) Et est disgressio declarans veram causam et modum coniunctionis intellectus agentis nobiscum.

AM9. (III.3.12) Quomodo anima est omnia quodammodo quae sunt.

AM10. (III.4.5) Qualiter unum specie sunt moventia et plura secundum subiectum.

DA21*: Jacobus de Duaco

Paris c. 1275.

Quaestiones super libro De anima

Ed.: J. de Raedemaeker, *Een commentaar op De Anima van Jacobus de Duaco. Critische tekstuitgave met inleiding over het leven, het werk en de filosofie van de auteur* (Leuven, 1962; unpublished MA diss.)

List of question on *De anima* III:

JD1. Utrum intellectus sit actus et perfectio corporis.

JD2. Utrum intellectivum, vegetativum et sensitivum sint unum in substantia.

JD3. Utrum medium per quod nititur ostendere philosophus intellectum esse immixtum et immaterialem sit sufficiens.

JD4. Utrum intellectus sit generabilis.

JD5. Utrum intellectus sit corruptibilis.

JD6. Utrum intellectus sit separabilis.

JD7. Utrum intellectus habeat organum.

JD8. Utrum intellectus speculativus sit aeternus.

JD9. Utrum intellectus sit materia prima.

JD10. Utrum intellectus noster sit aliquid in actu antequam intelligat.

JD11. Utrum intellectus intelligat quod quid est abstractum a phantasmatis.

JD12. Utrum quod quid est substantiae possit a nobis intelligi intellectu essentiali et non per aliqua accidentia eius.

JD13. Utrum intellectus possibilis possit intelligere singularia.

JD14. Utrum sit ponere intellectum agentem.

JD15. Utrum intellectus agens sit substantia separata.

JD16. Utrum in animalibus sit motus processivus.

JD17. Utrum cum rectitudine rationis intellectus possit stare perversitas appetitus.

JD18. Utrum appetitus intellectualis naturaliter debet movere appetitum sensualem.

DA22*: Johannes Duns Scotus OFM († 1308)

Questiones super secundum et tertium De anima

Ed.: John Duns Scotus, *Quaestiones super II et III De anima*, eds. C. Bazán, K. Emery et al. (St. Bonaventure, NY, 1997) (Philosophical Writings 4).

List of questions on *De anima* III:

DS1. Utrum corpora caelestia possint agere in intellectum vel voluntatem nostram.

DS2. Utrum potentiae animae, scilicet intellectiva et sensitiva, sint tantum passivae.

- DS3. Utrum de intentione Philosophi fuerit ponere intellectum agentem aliquid animae nostrae vel potius substantiam separatam.
- DS4. Utrum species maneant in intellectu cessante actu intelligendi.
- DS5. Utrum intellectus noster sit immaterialis.
- DS6. Utrum magis universale prius intelligatur a nobis quam minus universale.
- DS7. Utrum in intellectu nostro sint species intelligibiles priores naturaliter actu intelligendi.
- DS8. Utrum intellectus noster possit intelligere sine phantasmate.
- DS9. Utrum quiditas sensibilis tantum sit obiectum intellectus.
- DS10. Utrum verum vel ens sub ratione veri sit obiectum primum intellectus.
- DS11. Utrum ens sit obiectum primum intellectus nostri.
- DS12. Utrum singulare sit ab intellectu nostro per se intelligibile.
- DS13. Utrum in elicitione actus intelligendi intellectus sit movens motum ab obiecto vel intellectus et obiectum relucens in specie concurrant ad actum intelligendi.

DA23*: Radulphus Brito († 1320)

MA Paris c. 1296.

Quaestiones in libros De anima

MSS Angers BV 418 (405) (15th) ff. 172r–185v (I, III); Firenze, BNC Conv. Soppr. E.1.252 (14th) ff. 161r–205v; London, BL Arundel 4 (13th/14th) ff. 1–17; Paris, BnF lat. 12971 (13th) ff. 1r–39v; 14705 (14th) ff. 97r–123v; Vaticano, Vat. lat. 845 (14th) ff. 311r–354v; Pal. lat. 1059 (14th) ff. 9r–35v.

Eds.: F. Fauser, *Der Kommentar des Radulphus Brito zu Buch III De anima. Kritische Edition und philosophisch-historische Einleitung* (Münster, 1974); (book I and partly book II) S. de Boer, 'Radulphus Brito's Commentary on Aristotle's *De anima*', *Vivarium* 50: 3–4 (2012) 245–353.

List of questions on *De anima* III:

RB1. Utrum potentia vegetativa et sensitiva et intellectiva sint potentiae eiusdem substantiae animae.

RB2. Utrum intellectus sit virtus passiva seu utrum intelligere sit pati.

RB3. Utrum anima intellectiva sit corruptibilis sive corrumpatur corrupto corpore.

RB4. Utrum ad hoc quod intellectus omnia intelligat, oportet ipsum esse solum in potentia ad omnia intelligibilia.

RB5. Utrum intellectus sit forma substantialis corporis.

RB6. Utrum intellectus sit unus numero vel plurificatus in omnibus hominibus.

RB7. Utrum illud quod intelligitur sit species intelligibilis existens in anima vel res extra animam existens.

RB8. Utrum species intelligibilis vel alia cognitio de re remaneat in intellectu in habitu post actualem considerationem.

RB9. Utrum intellectus intelligat singulare.

RB10. Utrum intellectus sit intelligibilis.

RB11. Utrum intellectus possit intelligere suum actum intelligendi et suum habitum.

RB12. Utrum sit necessarium ponere intellectum agentem.

RB13. Utrum intellectus agens sit aliqua potentia animae nostrae.

RB14. Utrum intellectus agens cognoscat phantasmata super quae agit.

RB15. Utrum intellectus possibilis possit intelligere intellectum agentem.

RB16. Utrum intellectus agens agat supra phantasmata aliquid imprimendo vel influendo seu solum removendo prohibens.

RB17. Utrum anima separata a corpore intelligat et recordetur eorum quae sunt hic.

RB18. Utrum intellectus possit intelligere magnitudinem.

RB19. Utrum privatio possit cognosci per habitum et per quem modum.

RB20. Utrum verum et falsum sint in anima vel in re extra.

RB21. Utrum circa intellectum componentem et dividendem solum sit veritas.

RB22. Utrum intellectus noster intelligat per abstractionem a phantasmatibus.

RB23. Utrum intellectus speculativus et practicus sint diversae potentiae animae.

RB24. Utrum intellectus noster in hac vita possit cognoscere substantias separatas.

RB25. Utrum species intelligibilis quae ponitur in anima sit aliquid reale differens a cognitione rei.

RB26. Utrum potentia appetitiva sit distincta potentia ab aliis potentiis animae.

RB27. Utrum voluntas et appetitus sensitivus sint distinctae potentiae.

RB28. Utrum, si aliquid bonum offeratur voluntati, voluntas de necessitate feratur in illud.

DA24*: Sigerus de Brabantia († 1281)

MA Paris c. 1266.

Quaestiones in III librum De anima

Ed.: Siger de Brabant, *Quaestiones in III librum De anima*, ed. C. Bazán (Leuven, 1972) (Philosophes Médiévaux 13).

List of questions:

SB1. Utrum intellectivum radicitur in eadem animae substantia cum vegetativo et sensitivo.

SB2. Utrum intellectus sit aeternus vel de novo creatus.

SB3. Utrum intellectus factus fuerit in nunc temporis vel nunc aeternitatis.

SB4. Utrum intellectus sit generabilis.

SB5. Utrum intellectus sit corruptibilis.

SB6. Utrum intellectus sit compositus ex materia et forma.

SB7. Utrum intellectus sit perfectio corporis quantum ad substantiam.

SB8. Utrum intellectus sit in qualibet parte corporis.

SB9. Utrum sit unus intellectus in omnibus.

SB10. Utrum intellectus sit passibilis.

SB11. Utrum anima separata pati possit ab igne.

SB12. Utrum intellectui sit innata cognitio aliquorum intelligibilium.

SB13. Utrum intellectus possibilis agentem intelligat.

SB14. Utrum ad hoc quod intellectus noster intelligat exigantur species receptas in intellectu possibili.

SB15. Qualiter intellectus copulatur nobis.

SB16. Qualiter possint diversa intelligi a diversis hominibus.

SB17. Nonne exigitur receptio intentionum et abstractio earum.

SB18. Utrum substantia separata se possit intelligere.

SB19. Utrum una intelligentia aliam intelligat.

SB20. Utrum intellectus noster cognoscat particulare particulariter, ita quod cognitione intellectiva possit distinguere unum particulare ab alio.

DA25*: Simon de Faversham († 1306)

MA Oxford c. 1289.

Quaestiones super librum De anima

MSS see C. Lohr, *Traditio* 29 (1973) 144–145 and Weijers (vol. 9) 109.

Ed.: (Book III) D. Sharp, ‘Simonis de Faversham (c. 1240–1306) Quaestiones super tertium De anima’, *AHDLMA* 9 (1934) 307–368 (from MS Oxford, Merton 292 (14th) ff. 364r–370v).

List of questions:

SF1. Quaeritur de intellectu nostro utrum sit de novo factus an sit ab aeterno.

SF2. Quaeritur utrum intellectus sit factus per motum et transmutationem.

SF3. Quaeritur utrum intellectus sit immaterialis et primo utrum intellectus sit virtus passiva.

SF4. Quaeritur de intellectu possibili utrum intellectum possibilem ad hoc <quod> actu intelligeat oporteat habere intelligibile sibi innatum.

SF5. Quaeritur utrum intellectus sit virtus materialis.

SF6. Quaeritur utrum intellectus sit forma substantialis materiae.

SF7. Quaeritur utrum intellectus sit totus in qualibet parte corporis.

SF8. Quaeritur utrum intellectus sit unus et idem numero in omnibus hominibus.

SF9. Adhuc circa intellectum possibilem quaeratur utrum species intelligibiles maneant in intellectu possibili cum non considerat actualiter.

- SF10. Quaeritur utrum species intelligibilis sit id quod intelligitur.
- SF11. Quaeritur utrum intellectus comprehendat seipsum per essentiam suam.
- SF12. Quaeritur utrum necesse sit ponere intellectum agentem.
- SF13. Quaeritur utrum intellectus agens sit de substantia animae.
- SF14. Quaeritur utrum omnia intelligibilia in nobis sint actu intellecta per intellectum agentem.
- SF15. Quaeritur utrum intellectus agens sit idem in omnibus hominibus.
- SF16. Quaeritur utrum intellectus agens aliquid intelligat.
- SF17. <Quaeritur> utrum anima humana corrumpatur corruptione corporis.
- SF18. Quaeritur utrum intellectus separatus aliquid intelligat.
- SF19. Quaeritur utrum potentiae sensitivae remanant in anima separata a corpore.
- SF20. Quaeritur utrum intellectus noster intelligat componendo et dividendo.
- SF21. Quaeritur utrum veritas sit solum in intellectu componente et dividente.
- SF22. Quaeritur utrum intelligentiae separatae intelligant componendo et dividendo.
- SF23. Quaeritur utrum indivisibile prius intelligatur quam divisibile.
- SF24. Quaeritur utrum intellectus noster coniunctus corpori possit intelligere substantias separatas.
- SF25. Quaeritur utrum quidditates rerum sint secundum virtutem in intellectu intelligente eas.
- SF26. Quaeritur utrum intellectus in intelligendo indigeat fantasmatis.

DA26*: Thomas de Aquino OF († 1274)*Sententia libri De anima*

Ed.: *Sententia libri De anima*, ed. R.-A. Gauthier (Rome/Paris, 1984)
 (*Opera omnia* XLV/1).

3. Period c. 1300 – c. 1400**DA27: Alanus**

Paris?

Questiones totius libri De anima

MS Roma, BAngelica 593 (1358) ff. 1–17 (cf. Milano, BAmbros. G.71
 Sup. (14th/15th)).

DA28: Albertus de Saxonia († 1390)

MA Paris 1351–1362.

Quaestiones super De anima

MSS Kraków, BJag. 635 (14th) ff. 237–(348); BJag. 751; Leipzig, UB
 1416, ff. 141r-234r.

DA29: Balduinus de Spornaco

MA Paris c. 1349.

Questiones supra Aristotelis III librum De anima (reportatio)

MS Erfurt, UB CA 8° 74 (14th) ff. 87–103.

DA30: Bartholomeus Brugensis († c. 1356)

MA Paris 1304.

Commentarius et quaestiones in libros De anima

MS Brugge, SB 477 (14th) ff. 238v–263v (comm.); 264–278v (quaest. incompl.)

DA31: Dominicus de Stelleopardis OP († 1406)

Dr. Th. Naples.

Lectura super libro De anima

MS Napoli, BN VIII.F.1 (15th) ff. n. num.

DA32: Facinus de Ast OESA († 1368)

MTh Paris c. 1365.

Quaestiones in libros De anima

MS Fribourg, Cordeliers 26 (1499) ff. 9v–13v.

DA33: Franciscus de Mayronis OFM († 1328)

MTh Paris 1323.

Quaestiones super III libros De anima

MS Poznan, BU 1734 (15th) n. 4.

DA34: Gratiadeus Aesculanus OP

c. 1341.

Quaestiones super III libros De anima

MSS Escorial, BReal e.II.8 (15th) ff. 101r–147r; Siena, BC G.VI.34, ff. 21ra–62vb; Venezia, BMarc. Z. lat. 261 (14th) ff. 1ra–28va.

DA35: Gualterus Scotus de Parisiis († 1390?)

Paris 1349?

Quaestiones libri De anima

MS Sevilla, B. Capit. y Colomb. 7.7.13 (1350) ff. 65–84.

DA36: Guido Terreni de Perpiniano OCarm († 1342)

MTh Paris c. 1313–1317/18.

Quaestiones De anima

MS Vaticano, Vat. lat. 901 (14th) ff. 160v–162v; 169r–170v.

DA37: Guido Vernani Ariminiensis OP († c. 1344)

c. 1310–1320 lector in *studium generale*, Bologna.

Expositio libri De anima

MSS Paris, BnF n.a.lat 1739 (14th) ff. 1r–74r; Valencia, Bibl. Catedral 300 (15th) ff. 181r–231r.

DA38: Hartlevus de Marca († 1390)

MA Vienna 1387.

Quaestiones trium librorum De anima

MS Bamberg, SB theol. 209 (Q.V.35) (14th) ff. 50r–149r (149–151v tabula).

DA39: Henricus de Langenstein (de Hassia) († 1397)

MA Paris 1363.

Puncta et notata super tribus libris De anima

MS Erfurt, UB CA 2° 339 (14th) ff. 73ra–108ra.

DA40: Henricus Olting de Oyta

MA Vienna 1397.

Quaestiones de anima

MS Wien, ÖNB lat. 5374 (14th/15th) ff. 35r–91v (cf. London, BM Add. 15106 (15th) ff. 209 – (240)).

DA41: Henricus Totting de Oyta († 1397)

MA Prague 1355.

Lectura de anima

MS Leipzig, UB 1413 (14th) ff. 154r–156r.

DA42: Hermannus (de Erfordia?)

Expositio I et III librorum De anima Aristotelis

MS Kraków, BJag. 798 (14th) 34ra–51vb.

DA43: Hugo de Traiecto

MA Paris.

Quaestiones De anima (Questions on *De anima* III identical to John of Jandun).

MSS Erfurt, UB CA 2° 336 (14th) ff. 30ra–54vb; Kraków, BJag. 737 (14th) ff. 14–19; Leipzig, UB 1363 (different version).

DA44: Iacobus de Sicilia

Scriptum super libro De anima

MS Oxford, Bodl. Can. misc. 424 (15th) ff. 2r–83r.

DA45: Iohannes de Borsano Mediolanensis*Super III libris de anima*

Roma, BAngelica 593 (1392) ff. 20–91.

DA46: Iohannes Grimaldi OP

Perugia 1318.

*Expositio II-III librorum De anima Aristotelis.*MS Kraków, BJag. 1734 (14th) ff. 1r–18r.**DA47: Iohannes Scharpe**

BA Prague, 1379; fellow of Queen's College, Oxford, c. 1391–1404.

Quaestio de anima

MSS London, Lambeth Palace 396 (15th) ff. 136r–179v; Oxford, Bodl. Rawlinson C.677 (15th) ff. 177–(182); All Souls Coll. 85 (1428) ff. 96–133; Balliol Coll. 93 (15th) ff. 14r–35r; Merton Coll. 251 (15th) ff. 2–50; New Coll. 238 (15th) ff. 210–(258); Wien, ÖNB lat. 4307 (15th) ff. 1r–38r; Worcester, Cathedral Chapter Libr. F.86 (15th) ff. 10r–43v.

DA48: Iohannes VenceslaiPrague, second half of 14th century.*Commentarius in I-III libros De anima Aristotelis*MS Praha, UK 1663 (VIII.G.30) (14th) ff. 66v–109.**DA49: Magninus de Maineriis († before 1368)**

MA Paris 1329.

Quaestiones in Aristotelis De anima

MS Bologna, BU 1625 (1315/1320) ff. 144–167v.

DA50: Marsilius de Inghen († 1396)

MA Paris 1362.

Quaestiones in tres libros De anima

MS Wien, ÖNB lat. 5437 (15th) ff. 365–410v.

DA51: Martinus Brandenburgensis

Questiones super I-III libros De anima Aristotelis

MS Wien, ÖNB lat. 1688 (14th) 82ra–115vb.

DA52: Nicolaus Bonetus OFM († 1343)

MTh Paris.

Quaestiones De anima (doubtful; attributed to Bonetus in the old catalogue of manuscripts in the university of Prague.)

MS Praha, UK 997 (V.H.20) (15th) ff. 1–118.

DA53: Nicolaus de Praga OESA

Paris until c. 1380, then Prague.

Sententia libri De anima

MSS Leipzig, BU 1351, ff. 39v–69v; Liubljana, Skofijski Archiv n. num. (Kos 94) (14th) ff. 1–53v; Wien, Dominikanerkloster 240, ff. 261–281v (cf. Iacobus Pappatikus, section 2); ÖNB lat. 2319 (14th) ff. 1ra–33vb.

DA54: Rudolphus de Erfordia

Erfurt.

Quaestiones super libros De anima

MSS Kraków, BJag. 635 (1363) ff. 244–339; BJag. 753 (14th) ff. 244b–339b.

DA55: Theodoricus de Opel

Sententia et expositio libri De anima

MSS Kraków, BJag. 758 (14th) ff. 1r–52v; Leipzig, UB 1432 (14th) ff. 27r–71v.

DA56: Theodoricus Erfordiensis

MA Paris c. 1328–1347/51.

Quaestiones in libros De anima

MS Kraków, BJag. 742 (14th) ff. 157r–193v.

DA57*: Alexander de Alexandria OFM († 1314)

Magister regens in Paris 1307.

Commentarius in Aristotelis De anima

MSS Assisi, BConv. di S. Francesco 326 (14th) 97ff; Cambridge, Peterhouse 239 (15th) ff. 1r–40v; Madrid, BR d.III.19 (14th) ff. 1–125; London, Lambeth Palace 100 (15th) ff. 1–99 (l. II-III); Oxford, Magdalena Coll. 80 (14th) ff. 68–161; Oriel Coll. 58 (15th) ff. 1–201; Venezia, Bmarc. Z. lat. 260 (14th) 103ff.

Eds.: Oxford 1481; Venice 1502.

DA58*: Alphonsus Varga Toletanus OESA († 1366)

Paris before 1353.

Quaestiones in libros De anima

MS Cremona, BGovernativa 113 (N1-12193) (1475) 94ff.

Edd.: Firenze 1477; Venezia 1565 and 1566; Vicenza 1608; Roma 1609.

List of questions on *De anima* III:

AVT1. (III1) Utrum post cogitationem ab intellectu numero sit aliquod universale.

AVT2. (a.1) Utrum post cogitationem ab intellectu numero fit aliqua species (...) immediate abstracta a singularibus.

AVT3. (a.2) Utrum obiectum adequatum intellectus numeri sit quidditas rei materialis vel ens.

AVT4. (a.3) Quod quaerit quaestio principalis.

AVT5. (III2) Utrum intellectus agens sit totalis causa effectiva actus intelligendi.

AVT6. (a.1) Utrum intellectus sit aliquid animae.

AVT7. (a.2) Utrum intellectus agens sit potentia aliqua animae numeratae distincta ab intellectu possibile.

AVT8. (a.3) Quod quaerit quaestio principalis.

AVT9. (III3) Utrum intellectus sit nobilior ponere quod voluntas vel econverso.

AVT10. (a.1) Utrum idem sub eadem ratione formali sit obiectum intellectus et voluntatis.

AVT11. (a.2) Utrum beatitudo qua formaliter homo beatificatur consistat in actu intellectus vel voluntatis.

AVT12. (a.3) Quod quaerit quaestio principalis.

DA59*: Blasius Parmensis († 1416)

Bologna 1379–1382; also Pavia and Padova.

Quaestiones in libros De anima

MSS Vaticano, Chigi O.IV.410 (1385) ff. 112r–224v; Napoli, BN cod.

VIII G. 74 (1386) ff. 3r–191v.

Ed. (partial, includes qq. III.2, III.8–9): *Le quaestiones de anima di Biagio Pelacani da Parma*, ed. Graziella Federici-Vescovini (Firenze, 1974).

List of questions on *De anima* III:

BP1. Utrum intellectus humanus pati possit ab aliquo agente.

BP2. Utrum possit persuaderi quod intellectus humanus sit denudatus ab omni qualitate.

BP3. Utrum omnis veritas possit ab intellectu cognosci.

BP4. Utrum intellectus humanus possit intelligere quod non est.

BP5. Utrum intellectus possit simul plura intelligere.

BP6. Utrum per speciem lapidis intellectus intelligat se ipsum.

BP7. Utrum actus intelligendi et habitus et cum hoc species sint idem quod ipsa anima actualiter vel habitualiter intelligens.

BP8. Utrum voluntas sit praecisa causa activa suae volitionis et nolitionis.

BP9. Utrum voluntas humana in utramque contradictionis sit libera.

BP10. Utrum principium motus localis in corporibus viventibus sit anima vegetativa vel sensitiva an magis intellectiva.

BP11. Utrum natura in eius operibus deficiat in necessariis et habundet in superfluis.

DA60*: Gualterus Burlaeus († c. 1346)

MA Oxford, Merton College, 1301. Paris 1310–1327.

DA60a: *Quaestiones super III De anima*

Ed.: *Questions on the De anima of Aristotle by Magister Adam Burley and Dominus Walter Burley*, edited by Edward A. Synan (Leiden/New York/Köln, 1997) (Studien und Texte zur Geistesgeschichte des Mittelalters LV).

List of questions:

GB1. Utrum intellectus possibilis sit una potentia animae.

GB2. Utrum in anima hominis oporteat ponere intellectum agentem intrinsecum animae sicut accidens vel aliquo alio modo.

GB3. Quaeritur utrum intellectus agens sit unus numero in omnibus.

GB4. Quaeritur utrum voluntas sit nobilior potentia quam intellectus.

GB5. Quaeritur utrum actus voluntatis sit effective a voluntate. Et hoc est quaerere utrum voluntas sit potentia activa.

GB6. Quaeritur utrum voluntas sit libera.

DA60b: *Expositio libri De anima*

MSS London, Lambeth Palace 74, ff. 33–109v; Vaticano, vat. lat. 2151, ff. 1ra–88rb.

Ed.: M. Toneletto, *Gualterus Burlaeus, Commentarium in De anima: texte inédit* (Leuven, 1970; Diss.)

DA60c: *Expositio librorum De anima* (spurious)

MS Erfurt, UB CA 4° 312, ff. 20v–28v.

DA61*: Jacobus de Placentia

Magister, Bologna 1341 and 1348.

Scriptum super tertium De anima cum questionibus

Ed.: Jacobi de Placentia, *Lectura cum quaestionibus super tertium De anima*, édition préparée par Z. Kuksewicz (Wrocław, 1967).

List of questions:

JP1. Utrum naturalis debeat de intellectu considerare.

JP2. Utrum intellectus possibilis sit pura potentia passiva.

JP3. Utrum ista ratio sit bona: intellectus possibilis recipit omnes formas materiales, ergo non est aliqua formarum materialium.

JP4. Utrum intellectus possibilis sit forma corporis.

JP5. Utrum singulare apprehendatur ab intellectu.

JP6. Utrum sit dari intellectum agentem.

JP7. Utrum in intelligentiis aliis a deo sit dari possibilitatem et intellectum possibilem distinctum ab earum essentia et utrum sint compositae, ita quod ibi sit aliquid in potentia et aliquid in actu.

JP8. Utrum intellectus possibilis sit necessarius ad cognoscendum multitudinem in substantiis separatis.

JP9. Utrum species intelligibilis et actus intelligendi sint unum realiter vel distinguuntur realiter.

JP10. Utrum diversae intellectiones quibus diversi homines intelligunt unum obiectum sive ipsum intelligibile sint una et eadem intellectio in numero vel diversae.

JP11. Utrum species intelligibilis maneat in intellectu cessante actu intelligendi.

JP12. Utrum intellectus intelligat post mortem et utrum sit dari aliam vitam et beatitudinem ab ista vita et beatitudine in ista vita.

DA62*: Johannes Buridanus († 1361)

MA Paris before 1328.

DA62a: *Quaestiones super librum De anima secundum tertiam lecturam*
Eds.: P.G. Sobol, *John Buridan on the Soul and Sensation. An Edition of Book II of his Commentary on Aristotle's Book on the Soul, with an Introduction and a Translation of Question 18 on Sensible Species* (Indiana University, 1984; Ph.D. dissertation); J.A. Zupko, *John Buridan's Philosophy of Mind: An Edition of Book III of his 'Questions on Aristotle's De anima' (Third redaction) with Commentary and Critical and Interpretative Essays* (Cornell University, 1990; Ph.D. dissertation)

List of questions on *De anima III*:

- JB1. Utrum intellectus humanus sit virtus passiva ab intelligibili.
- JB2. Utrum oporteat intellectum esse denudatum ab eo quod intelligit.
- JB3. Utrum intellectus humanus sit forma substantialis corporis humani.
- JB4. Utrum intellectus humanus sit forma inhaerens corpori humano.
- JB5. Utrum sit unicus intellectus quo omnes homines intelligunt.
- JB6. De natura intellectus humani, utrum ipse sit perpetuus.
- JB7. Utrum intellectus possibilis sit pura potentia ita quod non est aliquis actus, sicut materia prima.
- JB8. Utrum intellectus prius intelligat universale quam singulare, vel e converso.
- JB9. Utrum intellectus humanus possit se intelligere.
- JB10. Utrum necesse est ad hoc quod homo intelligat concurrere active intellectum agentem, praeter intellectum possibilem.
- JB11. Utrum actus vel habitus intellectualis sit idem quod anima intellectiva, vel sit res sibi addita.

JB12. Utrum omnis intellectio simplex sit vera.

JB13. Utrum non ens potest intelligi.

JB14. Utrum punctum monstratur vel intelligatur ut privatio.

JB15. Utrum intellectus sit reservativus specierum intelligibilium, cessante intellectione actuali.

JB16. Utrum intellectus humanus potest intelligere plura simul.

JB17. Utrum in homine sit una anima intellectiva alia ab anima sensitiva.

JB18. Utrum in homine appetitus est appetitui contrarius.

JB19. Utrum natura faciat aliquid frustra vel deficiat aliquando in necessariis.

JB20. Utrum potentia motiva animalis secundum locum sit vegetativa vel sensitiva vel intellectiva vel appetitiva vel aliqua alia potentia animae praeter istas.

DA62b: *Quaestiones De anima (De prima lectura)* (spurious)

Ed.: B. Patar, *Le Traité de l'âme de Jean Buridan. Edition, étude critique et doctrinale* (Louvain-la-Neuve, 1991) (Philosophes Médiévaux 29).

List of questions on *De anima III*:

PsJB1. Utrum de intellectu sit scientia naturalis.

PsJB2. Utrum intellectus sit virtus passiva ab intelligibili.

PsJB3. Utrum intellectus noster sit immixtus et forma separata a materia.

PsJB4. Utrum intellectus sit forma substantialis corporis humani.

PsJB5. Utrum oporteat ponere intellectum agentem ad hoc quod homo intelligeat.

PsJB6. Utrum anima intellectiva sit perpetua.

PsJB7. Utrum unus sit intellectus numero in omnibus hominibus.

PsJB8. Utrum necesse sit intellectus esse denudatum ab intelligibili ante intellectionem.

PsJB9. Utrum habitus et species et actus intellectualis sint idem cum intellectu vel res distincta ab intellectu.

PsJB10. Utrum species intelligibilis, actus intelligendi et habitus distinguantur inter se.

PsJB11. Utrum omnis cognitio sit cognitio sui.

PsJB12. Utrum accidentia animae possint intendi vel remitti.

PsJB13. Utrum assensus alicuius propositionis possit intendi vel remitti.

PsJB14. Utrum assentire vero insit intellectui a natura.

PsJB15. Utrum non ens possit intelligi.

PsJB16. Utrum homo cuilibet complexo possit libere assentire vel dissentire.

DA62c: *Expositio libri De anima* (doubtful)

Ed.: B. Patar, *Le Traité de l'âme de Jean Buridan. Edition, étude critique et doctrinale* (Louvain-la-Neuve, 1991) (Philosophes Médiévaux 29).

DA63*: Johannes de Janduno († 1328)

MA Paris 1310.

Quaestiones De anima

DA63a: (Redaction I) MSS Erfurt, UB CA 2° 336 (14th) ff. 30–100; Firenze, BLaur. Fesul. 160 (15th) ff. 1–(142); BNC n. acq. 494 (1458) ff. 1r–126v; Oxford, BodlL canon. misc. 242 (15th) 149ff; Padova, BAntoniana XVII 381 (15th) 184ff; Paris, BnF lat. 6532 (15th) 61ra–184vb; Torino, BN 1249 (15th) 119ff; Vaticano, Reg. lat. 1908; Venezia,

BMarc. Z. lat. 258 (15th) ff. 1r–155v; 259 (15th) ff. 1r–185v; 281 (15th) ff. 1–87.

DA63b: (Redaction II) Eds.: Venezia 1473, 1480, 1484, 1487, 1488, 1494, 1497, 1501, 1507, 1519, 1544, 1552, 1561, 1587; Vicenza 1486.

MSS (see Lohr, *Traditio* 26 (1970) 212–213).

List of questions on *De anima III*:

JJ1. Utrum naturalis philosophus debeat considerare de intellectu.

JJ2. Utrum intellectus sit virtus passiva ab intelligibili.

JJ3. Utrum potentia animae intellectivae ad speciem intelligibilem vel ad intelligere sit idem essentialiter cum substantia animae.

JJ4. Utrum ad hoc quod intellectus intelligat aliquod intelligibile oporteat ipsum esse denudatum ab illo.

JJ5. Utrum anima intellectiva sit forma substantialis corporis humani.

JJ6. Utrum intellectus possibilis sit aliquod ens actu de se aut sit ens in pura potentia receptiva.

JJ7. Utrum intellectus sit unus numero in omnibus hominibus.

JJ8. Utrum potentia intellectiva sit potentia organica.

JJ9. Utrum cognitio intellectus possibilis sit necessaria ad cognitionem multitudinis(?) in formis abstractis.

JJ10. Utrum intellectiones quibus diversi homines intelligunt unum sensibile sint una numero vel plures.

JJ11. Utrum ex intellectu et specie intelligibili fiat magis unum quam ex materia et forma.

JJ12. Utrum anima sensitiva et intellectiva sint una et eadem substantia in homine aut sint diversae formae substantiales.

- JJ13. Utrum intellectus possibilis possit intelligere suam intellectionem existentem in eo.
- JJ14. Utrum species intelligibilis differat realiter ab intellectione seu intelligere.
- JJ15. Utrum fantasma sit principium activum speciei intelligibilis.
- JJ16. Utrum species intelligibilis remaneat in intellectu cessante omni intellectione.
- JJ17. Utrum species intelligibilis sit principium activum intellectionis.
- JJ18. Utrum scientia sit idem quod species intelligibilis rei scitae.
- JJ19. Utrum quidditas sit primum obiectum intellectus.
- JJ20. Utrum intellectus naturaliter intelligat substantiam materiale per speciem eius propriam.
- JJ21. Utrum anima cogitativa possit cognoscere substantias materiales.
- JJ22. Utrum intellectus possit intelligere singulare seu individuum sensibile.
- JJ23. Utrum necessarium sit esse intellectum agentem.
- JJ24. Ponuntur dubitationes contra positionem.
- JJ25. Utrum intellectus agens sit principium activum speciei intelligibilis.
- JJ26. Utrum intellectus agens sit aliquid animae nostrae humanae.
- JJ27. Utrum intellectus possibilis humanus sit in qualibet intelligentia quae intelligit aliquid extra se.
- JJ28. Utrum intellectus possibilis possit intelligere seipsum.
- JJ29. Utrum intellectus sit perpetuus.
- JJ30. Utrum intellectus intelligat post mortem.
- JJ31. Utrum intellectus possibilis semper intelligat intellectum agentem eadem intellectione numero.

JJ32. Utrum veritas vel falsitas sint in intellectu.

JJ33. Utrum intellectus possit intelligere plura simul.

JJ34. Utrum non ens possit intelligi.

JJ35. Utrum anima humana nequaquam(?) sine fantasmate intelligat.

JJ36. Utrum intellectus practicus et speculativus sint diversae potentiae animae.

JJ37. Utrum intellectus humanus possit intelligere substantias abstractas a materia et magnitudine.

JJ38. Utrum potentiae animae sint infinitae.

JJ39. Utrum intellectus et appetitus sint diversae potentiae animae.

JJ40. Utrum appetitus et intellectus practicus sint principia motus processivi.

JJ41. Utrum voluntas vel homo per voluntatem possit non velle bonum quod ab intellectu iudicatur esse bonum simpliciter etc.

JJ42. Utrum vivens sit in tempore status.

JJ43. Utrum gustus et tactus sint necessarii omnibus animalibus.

DA63c: *Scriptum super III librum De anima*

MSS Erfurt, UB CA 2° 318 (14th) ff. 17r–33r; 2° 336 (1327) ff. 100r–114r; Kassel, LB Theol. 2. 91; Szczecin, II Liceum Ogólnokształcące.

Cam. 11 (14th) ff. 32r–74r; Utrecht, UB 231 (14th) ff. 59r–74r; Vaticano, Vat. lat. 760 (15th) ff. 84r–96v.

DA64*: Matthaeus Augubiensis († 1347)

MA Bologna 1327.

Quaestiones super tertium de anima

Ed.: *Le "Quaestiones de anima" attribuite a Matteo da Gubbio* (MS Firenze, Biblioteca Medicea Laurenziana Fesulano 161, ff. 84v–103v), ed. A. M. Ghisalberti (Milano, 1981).

List of questions on *De anima* III:

MA1. Utrum naturalis debet considerare de intellectu.

MA2. Utrum voluntas intellectiva et intellectus distinguantur.

MA3. Utrum intellectus possibilis sit pura potentia.

MA4. Utrum intellectus sit pars animae.

MA5. Utrum intellectus sit virtus passiva.

MA6. Utrum intellectus sit virtus denudata ab omni materia.

MA7. Utrum intellectus sit forma substantialis corporis.

MA8. Utrum intellectus noster intelligit Deum et alias substantias separatas abstractas quidditative.

DA65*: Nicolaus Oresme († 1382)

MA Paris 1349.

DA65a: *Sententia libri De anima*

Ed.: B. Patar, *Nicolai Oresme. Expositio et quaestiones in Aristotelis De anima*. Edition, étude critique (Louvain, 1995) (Philosophes Médiévaux 32)

DA65b: *Quaestiones super librum De anima*

Ed.: B. Patar, *Nicolai Oresme. Expositio et quaestiones in Aristotelis De anima*. Edition, étude critique (Louvain, 1995) (Philosophes Médiévaux 32)

List of questions on *De anima* III:

NO1. Utrum de intellectu sit scientia naturalis.

- NO2. Utrum intellectus sit virtus passiva ab intelligibili.
- NO3. Utrum intellectus sit immixtus et forma separata.
- NO4. Utrum intellectus sit forma inhaerens materiae seu corpori humano.
- NO5. Utrum in homine sit aliquis intellectus agens.
- NO6. Utrum anima intellectiva sit aeterna.
- NO7. Utrum in omnibus hominibus sit unicus intellectus.
- NO8. Utrum sit necesse intellectum esse denudatum ab intelligibili ante intellectionem.
- NO9. Utrum actus et habitus sint accidentia distincta ab ipsa anima vel ab ipso intellectu.
- NO10. Utrum in intellectu distinguantur species intelligibilis, actus intelligendi et habitus.
- NO11. Utrum species intelligibilis et habitus sint subiective in anima intellectiva vel in sensu.
- NO12. Utrum omnis cognitio sit cognitio sui.
- NO13. Utrum in anima sint simul duae species aut duo actus eiusdem speciei vel plures.
- NO14. Utrum universale sit prius notum intellectui quam singulare.
- NO15. Utrum accidentia animae intendantur et remittantur.
- NO16. Utrum assensus cognitionis possit intendi aut remitti.
- NO17. Utrum intellectus et voluntas in eodem supposito distinguantur.
- NO18. Utrum homo possit libere assentire vel dissentire cuicumque complexo.
- NO19. Utrum non ens possit intelligi.

DA66*: Petrus de Alliaco († 1420)

MA Paris 1368.

Tractatus de anima

Ed.: O. Pluta, *Die Philosophische Psychologie des Peter von Ailly. Ein Beitrag zur Geschichte der Philosophie des späten Mittelalters* (Amsterdam, 1987).

DA67*: Thaddaeus de Parma

MA Bologna, 1318–1321; Sienna 1321–1325.

Quaestiones super libros De anima

MS Firenze, BNC Conv. sopr. J.3.6 (65) (14th) ff. 42–66v.

Ed.: (Book III) S. Vanni Rovighi, *Le “Quaestiones de anima” di Taddeo da Parma: testo ed introduzione* (Milano, 1951).

List of questions on *De anima* III:

TP1. Utrum virtus intellectiva sit virtus passiva.

TP2. Utrum oporteat intellectum esse denudatum ab intelligibilibus ut ea apprehendat.

TP3. Quaeritur utrum intellectus antequam intelligat sit in actu.

TP4. Utrum anima intellectiva sit forma substantialis dans esse corpori nostro.

TP5. Utrum intellectus sit unus numero.

TP6. Utrum duae intellectiones respectu eiusdem intelligibilis sint una numero.

TP7. Utrum cognitio intellectus possibilis sit necessaria ad cognoscendam multitudinem substantiarum separatarum.

TP8. Utrum in quacumque substantia intellectuali intelligente aliquid extra se sit reperire naturam hanc.

TP9. Utrum cessante intellectione quam aliquis habet in intelligendo lapidem, in eius intellectu remaneat species sumpta a phantasmate deciso a lapide.

TP10. Utrum species differat ab intellectione.

TP11. Utrum phantasma sit principium activum speciei intelligibilis.

TP12. Utrum intellectus se ipsum intelligat.

TP13. Utrum quiditas rei sit primum obiectum intellectus nostri.

TP14. Utrum intellectus intelligat singulare.

TP15. Utrum sit necessarium ponere intellectum agentem.

4. *Anonymi commentarii*

Bernkastel-Kues

DA68: Bibl. des St. Nikolaus-Hospitals 192, ff. 18v–38. *Commentarius in De anima.*

Bordeaux

DA69: BM 415, ff. 136–175. *Commentarius in De anima.*

Brügge

DA70: SB 477 (14th) ff. 238vb–263vb. *Expositio in De anima.*

DA71: SB 477 (14th) ff. 264ra–298vb. *Quaestiones in De anima.*

DA72: SB 489 (13th/14th) ff. 11r–20r. *Conclusiones et principales propositiones De anima.*

Cambridge

DA73: Peterhouse 157, ff. 105–131v (Guillelmus de Clifford?).
Commentarius Aristotelis De anima.

Darmstadt

DA74: Hessische Landes- und Hochschulbibl. 15 (14th) ff. 140–205v.
Quaestiones Aristotelis De anima.

Erfurt

DA75: UB CA 2° 108 (14th) ff. 100vb–105vb. *Quaestiones super libros De anima Aristotelis.*

DA76: UB CA 2° 303 (14th) ff. 196va–204r. *Conclusiones I-III librorum De anima Aristotelis.*

DA77: UB CA 2° 337 (14th) ff. 72ra–85vb. *Expositio in I-III librorum De anima Aristotelis.*

DA78: UB CA 4° 15 (14th) ff. 182r–193r. *Expositio I-III librorum Aristotelis De anima.*

DA79: UB CA 4° 293 (14th) ff. 86ra–100vb. *Expositio I-III librorum De anima Aristotelis.*

Karlsruhe

DA80: Bad. Landesbibl. St. Blasien 57 (15th) ff. 1v–51v. *Aristotelis De anima cum commentario.*

Kassel

DA81: BU Landesbibl. Phys. 2-II, ff. 56–76v. *Quaestiones in De anima.*

Kraków

DA82: BJag. 737 (14th) ff. 1ra–45rb. *Quaestiones Aristotelis De anima*.

DA83: BJag. 745 (14th) ff. 1r–59v. *Quaestiones in I-III libros De anima Aristotelis*.

DA84: BJag. 1578 (14th) ff. 2ra–34vb. *Quaestiones in libros I-III De anima Aristotelis*.

Leipzig

DA85: UB 1359 (13th) ff. 78–93v. *Commentarius Aristotelis De anima*.

DA86: UB 1445, ff. 298v–332 (cf. **Bamberg**, BSB C. 58-III, ff. 216–255v) *De anima*.

Mainz

DA87: SB 616 (13th/14th) ff. 212–265va. *Commentarius Quaest. Aristotelis De anima*.

München

DA88: BSB clm. 7658, ff. 1–59v. *De anima*.

DA89: BU 2° 255, ff. 2v–48v (cf. BU 2° 560, ff. 62–103v). *De anima*.

Oxford

DA90: BodlL. Canon. misc. 322, ff. 1–64. *Commentarius in De anima*.

DA91: BodlL. Canon. misc. 393, ff. 1–75v. *Quaestiones de anima*.

DA92: BodlL. Canon. misc. 421, ff. 90–97v. *Commentarius in Aristotelis De Anima III* (fragment).

DA93: BodlL. Digby 55, ff. 72–82v (cf. **DA99**). *De anima*.

DA94: BodlL Digby 55, ff. 114–117. *Quaestiones super libros De anima*.

DA95: Corpus Christi Coll. 243, ff. 84–90v. *Conclusiones De anima*.

DA96: Merton Coll. 275, ff. 85–98. *Quaestiones librorum De anima*.

DA97: Merton Coll. 275, ff. 98–108 (cf. **Paris**, Mazarine 3493, f. 190).

Quaestiones in librum De anima.

DA98: Oriel Coll. 61, ff. 106; 120–123v. *In libros De anima*.

Paris

DA99: BnF lat. 16096 (13th) ff. 149rb–161va. *De anima*. (cf. **DA93**)

DA100: BnF lat. 16130 (14th) ff. 25–35v. *Expositio tertii libri De anima Aristotelis*.

DA101: BnF lat. 16609 (13th) ff. 41va–61rb. *Quaestiones in I-III libros De anima Aristotelis*.

DA102: BnF lat. 16635 (13th) ff. 74ra–86v. *In I-III De anima expositio*.

Rom

DA103: BN 823, ff. 1–19v. *De anima*.

DA104: BN 823, ff. 20–51v. *De anima*.

DA105: Arch. Prov. Romama OP (Minerva), ff. 238v–316. *De anima*.

Praha

DA106: MK M.80 (13th) ff. 80–89. *Quaestiones De anima*.

DA107: MK 1971 (X.G.17) (14th) ff. 125–132. *Tractatus De anima*.

Torino

DA108: BN H. III 30, ff. 1–43rab. *Quaestiones de anima*.

Tours

DA109: BM 746, ff. 62–80. *Commentarius in De anima*.

Uppsala

DA110: UB C.640 (14th) ff. 46–57. *Expositio Aristotelis De anima*.

Vaticano

DA111: Vat. Borgh. lat. 247, ff. 123v–125v. *De anima*.

DA112: Vat. lat. 833, ff. 89–102v. *De anima*.

DA113: Vat. lat. 845, ff. 309v–311. *Super librum III De anima*.

DA114: Vat. lat. 2160 (13th/14th) ff. 63–114. *Quaestiones et notabilia in Aristotelis De anima*.

DA115: Vat. lat. 2170 (13th/14th) ff. 6v–25v. (Henricus de Allemania?) *Commentarius Quaest. Aristotelis De anima*.

DA116: Vat. lat. 2170 (13th/14th) ff. 51–62v. *Commentarius Quaest. Aristotelis De anima*.

Venezia

DA117: BN Marc. 67, ff. 54–64. *Commentarium in De anima*.

DA118: BN Marc. VI-14, ff. 1–69. *Quaestiones supra De anima*.

Wien

DA119: Dominikanerkloster 143/113 (14th) 1ra–76vb. *Commentarius super I-III libros De anima Aristotelis*.

DA120: Dominikanerkloster 150/120 (14th) 68rb–71ra. *Tractatus de anima*.

DA121: ÖNB lat. 2319 (14th) ff. 83ra–106vb. *Quaestiones super I-III libros De anima Aristotelis*.

DA122: ÖNB lat. 2373 (14th) ff. 22va–25vb. *Espositio super I-III libros De anima Aristotelis*.

DA123: ÖNB lat. 5191 (14th) ff. 1ra–76vb. *Commentarius super I-III libros De anima Aristotelis*.

DA124: ÖNB lat. 5235 (14th/15th) 42va–83rb. *Quaestiones Wiennenses super I-III libros De anima Aristotelis*.

DA125*: Anonymus Bernardini

Quaestiones super librum de anima

MS Siena, BC degli Intronati L.III.21, ff. 134–195.

Ed.: P. Bernardini, *Anonymi magistri artium Quaestiones super librum De anima* (Firenze, 2009) (Testi e Studi/Corpus philosophorum medii aevi 23).

DA126*: Anonymus Gauthier

Lectura in librum De anima (a quodam discipulo reportata)

MS Roma, BN V. E. 828 (14th) ff. 20ra–46vb.

Ed.: *Anonymi magistri artium (c. 1245–1250)*. *Lectura in librum de Anima a quodam discipulo reportata*, ed. R.A. Gauthier (Roma, 1985).

List of questions on *De anima III*:

AnG1. (III.1) *Utrum anima intellectiva habeat materia*.

AnG2. (III.1) Utrum illa materia que est in anima sit pars materie prime vel creetur de novo.

AnG3. (III.1) Utrum fiat transmutatio in Primo.

AnG4. (III.1) Utrum una et eadem numero anima intellectiva possit esse in diversis corporibus, sicut posuerunt Pitagorici.

AnG5. (III.2) Utrum sit intellectus possibilis.

AnG6. (III.2) Quid addat huiusmodi possibilitas supra animam.

AnG7. (III.2) Utrum oporteat esse aliquid reducens intellectum possibilem de potencia ad actum.

AnG8. (III.2) Dato quod sit aliquid reducens intellectum possibilem de potencia ad actum, utrum illud debeat esse intellectus.

AnG9. (III.2) Quid sit intellectus agens.

AnG10. (III.4) Quomodo punctus intelligatur.

DA127*: Anonymus Bazán I

Sententia super II et III De anima

MSS Oxford, BodlL. Lat. misc. c. 70, ff. 1ra–25b; Roma, BN V.E. 828 (14th) ff. 46vb, 48ra–52ra.

Ed.: *Anonymi, Magistri Artium Sententia super II et III De anima*, édition, étude critique et doctrinale par B. C. Bazán, Texte du De anima vetus établi par Kevin White (Louvain, 1998) (Philosophes Médiévaux 37)

DA128*: Anonymus Bazán II

Questiones super Aristotelis librum De anima

MS Paris, BnF lat. 16170 (14th) ff. 42–52.

Ed.: C. Bazán, 'Un commentaire anti-averroïste du Traité de l'Âme', in M. Giele, F. van Steenberghen and B. C. Bazán, *Trois commentaires anonymes sur le Traité de l'Âme d'Aristote* (Leuven, 1971) (Philosophes Médiévaux 11) 349–517.

List of questions:

AnBa1. Utrum intelligere sit quoddam pati.

AnBa2. Utrum potentia vegetativa et potentia sensitiva, etiam intellectiva in homine pertineant ad unam essentiam.

AnBa3. Utrum anima intellectiva sit corruptibilis.

AnBa4. Utrum anima intellectiva habeat aliquam operationem in hoc saeculo praeter corpus.

AnBa5. Utrum intellectus sit ad omnia intelligibilia in potentia.

AnBa6. Utrum anima intellectiva sit forma corporis.

AnBa7. Utrum intellectus cognoscat et intelligat ipsum singulare.

AnBa8. Utrum illud quod intelligitur sit species vel res extra.

AnBa9. Utrum intellectus possibilis sit intelligibilis.

AnBa10. Utrum intellectus possit intelligere actum intelligendi et operationem suam.

AnBa11. Utrum privatio cognoscitur per habitum.

AnBa12. Utrum intellectus agens sit separatum nobis.

AnBa13. Utrum intellectus agens cognoscit phantasmata in quae agit.

AnBa14. Utrum intellectus coniunctus magnitudini possit intelligere substantias separatas.

AnBa15. Utrum circa intellectum componentem et dividendum consistent veritas et falsitas tantummodo.

AnBa16. Utrum intellectus noster possibilis possit intelligere intellectum agentem.

AnBa17. Utrum verum et falsum sint in re.

AnBa18. Utrum intellectus post mortem intelligat.

AnBa19. Utrum intellectus intelligat magnitudinem.

AnBa20. Utrum intellectus speculativus et intellectus practicus differant essentialiter.

AnBa21. Utrum unus intellectus in numero sit in omnibus.

AnBa22. Quaeritur adhuc utrum unus intellectus in numero sit in omnibus. (spurious question)

DA129*: Anonymus Vennebusch

MS Admont, Bibl. des Benediktinerstifts 367 (13th) ff. 9r–35v.

Ed.: J. Vennebusch, *Ein anonymen Aristoteleskommentar des XIII. Jahrhunderts. Questiones in tres libros De anima* (Paderborn, 1963).

List of questions on *De anima III*:

AnV1. De definitione fantasiae qua dicit Aristoteles: fantasia est motus a sensu factus secundum actum.

AnV2. Utrum fantasia sit sensitiva an intellectiva.

AnV3. Utrum fantasia insit omnibus bestiis.

AnV4. <Utrum verum sit quod> dicit, quod secundum fantasiam sumus ydolum nobis facientes.

AnV5. Utrum opinio sit virtus animae.

AnV6. Utrum opinio sit potentia sensitivae aut intellectivae.

AnV7. Utrum intellectus possibilis exeat in esse tamquam forma materialis de potentia materiae.

AnV8. Utrum sit intellectus in potentia ut in ipso fiant species intelligibilium, secundum quas dicitur fieri omnia.

AnV9. Utrum intellectus sit in potentia tali qua est omnia fieri.

AnV10. Utrum per unam et eandem potentiam intellectus dicitur possibilis.

AnV11. Utrum intellectus possibilis de se habeat quod dicitur possibilis, an de coniunctione sui cum corpore.

AnV12. Utrum intellectus possibilis sit in potentia essentiali aut accidentali.

AnV13. Utrum intellectus possibilis sit unus et idem in unoquoque vel diversificatus secundum diversitatem recipientium.

AnV14. Utrum sit necessario ponere intellectum agentem.

AnV15. Utrum intellectus agens sit habitus intellectus possibilis.

AnV16. Utrum intellectus agens sit intelligentia separata.

AnV17. Utrum intellectus agens sit eadem potentia cum potentia possibilis.

AnV18. Utrum agens et possibile possint esse diversae potentiae eiusdem substantiae.

AnV19. <De definitione intellectus agentis, qua> dicit Aristoteles, quod intellectus agens est quo est omnia facere.

AnV20. Utrum intellectus agens intelligat.

AnV21. Utrum intellectus agens semper intelligat.

DA130*: Anonymus Van Steenberghen

Quaestiones De anima

MSS München, BSB Clm 9559 (13th/14th) ff. 74–82; Oxford, Merton Coll. 275 (14th) ff. 67–84.

Ed.: F. Van Steenberghen, 'Un commentaire semi-averroïste du Traité de l'Âme', in M. Giele, F. van Steenberghen and C. Bazán, *Trois commentaires anonymes sur le Traité de l'Âme d'Aristote* (Leuven, 1971) (Philosophes Médiévaux 11) 123–348.

List of questions:

AnVS1. Utrum intellectus humanus sit corruptibilis.

AnVS2. Utrum intellectus humanus sit compositus ex materia et forma.

AnVS3. Utrum intellectus sit virtus passiva.

AnVS4. Utrum intellectus sit virtus immaterialis.

AnVS5. Utrum omne receptivum alicuius denudetur ab eo quod recipit.

AnVS6. Utrum forma immaterialis possit numeraliter multiplicari in specie una.

AnVS7. Utrum intellectus sit idem numero in omnibus hominibus.

AnVS8. Utrum intellectus noster secundum se sit aliqua substantia in actu.

AnVS9. Utrum illud quod per se intelligitur sit species intelligibilis.

AnVS10. Utrum species rei intelligibilis recepta in intellectu possibili sit rei cognitio.

AnVS11. Utrum species intelligibiles maneant apud intellectum cum actu non considerat.

AnVS12. Utrum in rebus materialibus sit idem quod quid est cum eo cuius est.

AnVS13. Utrum intellectus possit intelligere singulare sub ratione singularis.

AnVS14. Utrum res mathematicae possint intelligi praeter materiam sensibilem.

AnVS15. Utrum necessarium sit ponere intellectum agentem.

AnVS16. Utrum intellectus agens sit habitus intellectus possibilis.

AnVS17. Utrum intellectus agens et possibilis sint potentiae eiusdem substantiae animae.

AnVS18. Utrum intellectus agens, in abstrahendo phantasmata, intelligat se.

AnVS19. Utrum omnia intelligibilia in nobis sint actu intellecta per intellectum agentem.

AnVS20. Utrum anima separata possit intelligere.

AnVS21. Utrum intellectus coniunctus corpori possit intelligere substantias separatas.

AnVS22. Utrum intellectus separatus possit pati.